

Міністерство освіти і науки України
Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації
ДПТНЗ «Соснівський професійний ліцей»

Ліана Гоменюк

Вчитель - вічний учень

**Тренінги з педагогічної
майстерності**

Збірка тренінгів «**Вчитель –вічний учень**» спрямована на удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників, активізацію їх творчого потенціалу та розвиток педагогічної майстерності. Основне її призначення – мотивація педагогів до особистісного та професійного розвитку, самовдосконалення, що є обов'язковою умовою реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті. До видання увійшли матеріали окремих тренінгових занять (інтерактивних занять) з педагогічними працівниками та методичні рекомендації щодо методики їх проведення.

Матеріали апробовані на базі ДПТНЗ «Соснівський професійний ліцей» впродовж 2015-2017 років та отримали схвальні відгуки.

Автор: Гоменюк Ліана Вікторівна, методист ДПТНЗ «Соснівський професійний ліцей»

ЗМІСТ

1. Слово автора.....	4
2. Скарбничка педагогічної мудрості.....	8
3. Педагогічний тренінг: основні аспекти.....	9
4. «Вчитель – вічний учень».....	14
5. “Професійна компетентність педагога”.....	23
6. «Толерантність як показник компетентності педагога».....	31
7. «Покликання вчителя – покликання високе і благородне».....	40
8. «Хай у серці живе Україна».....	50

*«Не соромтеся вчитися і в зрілому віці.
Краще навчитися пізно, ніж ніколи»*

Езон

Тенденції розвитку професійно-технічної освіти в Україні зумовили необхідність упровадження інноваційних процесів в освітньому середовищі, заміну шаблонних освітніх моделей новими, нестандартними, творчими, прогресивними, дієвими та адаптованими до сьогодення.

Важливу роль у забезпеченні реформування професійно-технічної освіти відіграє модернізація навчально-методичної роботи, що полягає у стимулюванні професійного зростання педагогічних працівників, підвищенні їх професійної майстерності, пошуку нових ефективних форм та методів навчання.

Успішно реалізувати завдання щодо якісної підготовки кваліфікованих робітників, які досконало володіють професійними знаннями та практичними навичками, уміло застосовують сучасні виробничі технології, матеріали та інструменти, здатний педагог, який має високий рівень професійної компетентності, інтелігентності, розвинені творчі здібності, здатність до безперервної освіти. Педагогічному працівнику, який прагне до особистісного зростання, самовдосконалення, не обійтися без тренінгових занять, які можуть стати програмою розвитку ефективних навичок ключових компетенцій.

Пропоную збірку міні-тренінгів з розвитку педагогічної майстерності, метою яких є підвищення фахового рівня педагогічних кадрів, формування знань та удосконалення навичок в оволодінні ключовими освітніми компетенціями.

Тренінг, як форма організації заняття, сприяє інтенсивності навчання, результат якого досягається завдяки власній активній роботі його учасників. Знання під час тренінгу не подаються в готовому вигляді, а стають продуктом самостійної діяльності його учасників, їх активної взаємодії.

Ведучим (тренером) занять є методист ПТНЗ, його учасниками – викладачі, майстри виробничого навчання, вихователі та інші категорії педагогічних працівників. Робота проводиться в малих групах, рекомендована кількість учасників, залежно від тематики та змісту заняття – 15-20 осіб.

Кожне заняття слід ретельно спланувати, заздалегідь запросити учасників,

підготувати усе необхідне. Важливу увагу слід звернути на зовнішню організацію тренінгу (підготовку приміщення, обладнання, розміщення меблів) використання та підготовку комплексно-методичного забезпечення (роздаткового матеріалу, музичного та відеосупроводу). Особливу атмосферу на тренінгах створює використання спеціальної «екіпіровки» - предметів, які виконують роль наочності, покращують його естетичне оформлення, сприйняття та усвідомлення змісту. Ними можуть бути – кошик, глечик, пісочий годинник, макет дерева, іграшки, повітряні кульки тощо.

Слід ретельно вивчити матеріали теми, яка розглядатиметься, врахувати особливості категорії педагогів, їх рівень обізнаності з даної проблеми. У деяких випадках можна використати методика «випереджувальних завдань» окремим його учасникам. Матеріал слід добирати цікавий, змістовний, доречними будуть притчі, легенди, цікаві наукові факти, народна мудрість, музичний супровід, відеоролики, слайди тощо.

Роботу з удосконалення професійної майстерності доречно організувати в канікулярний період або ж в позаурочний час. Аби уникнути перевтоми учасників, заняття рекомендовано проводити у формі міні-тренінгів тривалістю до 1- 1,5 год.

З метою підвищення ефективності занять, варто чітко дотримуватися структури тренінгу. В межах одного заняття не слід використовувати кілька однотипових вправ; форми роботи слід урізноманітнювати, що сприятиме розвитку інтересу, формуванню стійкої мотивації, запобігатиме розсіюванню уваги. Перед початком заняття (кожної вправи) його учасники мають бути чітко проінструктовані. Важливо акцентувати увагу присутніх на правилах роботи - активність всіх учасників, рівність, вільність у висловлюванні тощо. Нову інформацію можна запропонувати колегам у формі міні-лекції, інформаційного повідомлення, розповіді. Практичні навички варто відпрацювати в ході інтерактивних вправ. Результати усіх вправ повинні бути уміло та правильно прокоментовані та узагальнені тренером (методистом), що вимагає від нього високого рівня професійної підготовки. Для рефлексії гарно підійдуть прості вправи, фізкультхвилинки, перегляд відеоматеріалів.

Важливо пам'ятати, що план та сценарій тренінгового заняття – це лише основа, оскільки його хід може бути дещо видозмінено у ході самої роботи, залежно від обставин і конкретної ситуації, тому ведучому слід бути готовим до імпровізації. Тут важливим є «внутрішнє відчуття» кожного учасника, уміння вести розмову, орієнтуватися у ситуації, а іноді – навіть згладити конфлікт. Результативність таких

тренінгів оцінюється за двома критеріями – психологічним – позитивними емоціями, відчуттям задоволення від проведеної роботи, щирою доброзичливою атмосферою та практичним – набутими знаннями, досвідом, практичними навичками.

За умови чіткої організації, дотримання методики проведення, такі заняття сприяють розвитку творчого мислення, формуванню практичних умінь та навичок; вони стимулюють і підвищують інтерес до нових знань, активізують сприйняття матеріалу; спонукають до самоосвіти; створюють позитивний мікроклімат в колективі, творчу, доброзичливу атмосферу; забезпечують створення сприятливих умови для реалізації творчого потенціалу педагогів; підвищують рівень навчально-виробничого процесу та якість підготовки кваліфікованих робітників.

Не бійтесь експериментувати, будьте активними, старанно працюйте над собою, проявіть творчість та креативність – і ви досягнете вершин педагогічної майстерності. Успіхів вам, шановні колеги!

*Ліана Гоменюк
методист ДПТНЗ
«Соснівський професійний ліцей»*

Скарбничка педагогічної мудрості

Хто хоче зрушити світ,
той нехай почне з себе...

Сократ

«Учитель живе до тих
пір, поки він вчиться,
коли він перестає
вчитися, у ньому вмирає
вчитель»

К.Ушинський

"Щоб запалити вогонь
в очах дітей, самому треба
горіти...«

Конфуцій

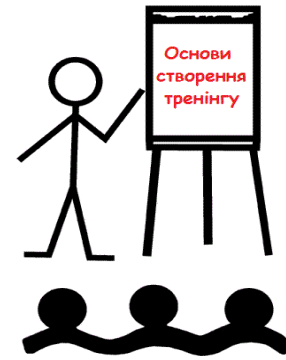

«Скільки б ти не жив —
усе життя слід навчатися

Конфуцій

Педагогічний тренінг: основні аспекти

Слово «**тренінг**» походить від англійського «**to train**», що означає «**навчати, тренувати, дресировати**»

Тренінг – це метод навчання, оснований на активній взаємодії учасників між собою та самостійному пошуку способів вирішення проблемних питань.

Тренінг – інтерактивна форма набуття знань, розширення досвіду, спосіб формування вмінь та навичок.

З історії тренінгу

Виникнення тренінгу пов'язане з ім'ям американського психолога Курта Левіна, який у 1946 році створив спеціальні тренінгові групи для вдосконалення навичок спілкування. Він сформулював базові принципи тренінгу, які взято за основу в освіті. В Україну тренінги прийшли в 90 –ті роки ХХ століття разом з розвитком бізнесу та відкриттям філій великих транснаціональних компаній. Саме тоді з'явилася потреба навчати співробітників відповідно до стандартів діяльності іноземних корпорацій. В кінці 90-х років тренінги почали практикувати в освіті у практиці роботи психологів та соціальних педагогів з метою корекції поведінки у дітей та підлітків. Згодо цей метод стали використовувати як метод активного навчання.

Педагогічний тренінг – це засіб впливу на особистість педагога, орієнтований на застосування активних методів групової діяльності з метою розвитку професійної компетентності.

Під час тренінгу створюється неформальне, невимушене спілкування, яке відкриває перед групою безліч варіантів розвитку та розв'язання проблеми, заради якої вона зібралася. Як правило, учасники в захваті від тренінгових методів, тому що ці методи роблять процес навчання цікавим, не обтяжливим.

Тренінг і традиційні форми навчання мають суттєві відмінності. Традиційне навчання більш орієнтоване на правильну відповідь, і за своєю суттю є формою передачі інформації та засвоєння знань. Натомість тренінг, перш за все, орієнтований на запитання та пошук.

ТРЕНІНГ – ЦЕ...

- захоплюючий процес навчання
- цікаве спілкування
- ефективна форма набуття знань
- форма розширення та набуття досвіду

На відміну від традиційних, тренінгові форми навчання повністю охоплюють весь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної та інтелектуальної), самостійність, здатність до прийняття рішень, до взаємодії тощо. Звичайно, традиційна форма передачі знань не є сама по собі чимось негативним, проте у світі швидких змін і безперервного старіння знань традиційна форма навчання має звужені рамки застосування.

У процесі організації тренінгових занять реалізуються основні завдання розвитку професійної компетентності вчителя:

- формування позитивних взаємовідносин з колегами, учнями, батьками;
- управління власним емоційним станом;
- формування навичок психолого-педагогічного спілкування;
- здобуття знань з предмету, педагогіки, методики, психології;
- мотивація до самоосвіти.

Алгоритм підготовки та проведення тренінгу на основі компетентнісного підходу

- побудова моделей професійних компетентностей педагогів;
- оцінювання наявних компетентностей;
- визначення навчальних портеб;
- формулювання мети , завдань і результатів навчання;
- підготовка матеріалів тренінгу;
- апробація;
- удосконалення програми та матеріалів за результатами апробації;
- оцінювання ефективності тренінгу.

**Як і будь-яке навчальне заняття, тренінг має певну мету.
Метою тренінгу може бути:**

- набуття учасниками тренінгу нових професійних навичок та умінь;
- опанування нових технологій у професійній сфері;
- зменшення чогось небажаного (проявів поведінки, стилю неефективного спілкування, особливостей реагування тощо);
- підвищення здатності учасників до позитивного ставлення до себе та життя;
- пошук ефективних шляхів розв'язання поставлених проблем завдяки об'єднанню в тренінговій роботі різних спеціалістів, представників різних відомств, які впливають на розв'язання цих проблем;
- активізація громадськості щодо розв'язання актуальних проблем.

Тренінг має свої «атрибути». До них належать: тренінгова група; тренінгове коло; спеціально обладнане приміщення та приладдя для тренінгу (фліпчарт, маркери тощо); тренер; правила групи; атмосфера взаємодії та спілкування; інтерактивні методи навчання; структура тренінгового заняття; оцінювання ефективності тренінгу.

Тренінгова група - це спеціально створена група, учасники якої за сприяння ведучого (тренера) включаються в інтенсивне спілкування, спрямоване на досягнення визначеної мети та вирішення поставлених завдань. Тренінгова група зазвичай включає 15-20 осіб. Така кількість людей дозволяє оптимально використати час та ефективно навчати людей.

Робочі місця для учасників у приміщенні можуть бути розташовані по-різному, але доцільно уникати «аудиторного» та «шкільного» стилів. Добре, коли стільці для учасників розташовуються **КОЛОМ** або півколом - це сприяє створенню неформальної атмосфери, забезпечує можливість кожному бачити всіх учасників тренінгу, підкреслює рівнозначність позицій усіх учасників.

Головне, що забезпечує сприятливу атмосферу для навчання у тренінговій групі, - це **правила**, яких має дотримуватися кожний учасник. Основні з них: цінування часу; увічливість; позитивність; розмова від свого імені; добровільна активність; конфіденційність; «стоп»; «піднята рука»; зворотний зв'язок тощо.

Тренінг проводить **тренер (ведучий)**, котрий спілкується з учасниками «на рівних», є таким самим учасником тренінгової групи, як і всі інші учасники. Але одночасно він є й каталізатором усіх процесів, що відбуваються в групі на шляху до досягнення визначеної мети тренінгу (для цього він повинен розуміти настрої кожного учасника).

Тренер відрізняється від інших учасників тим, що:

- володіє інформацією щодо означеної теми;
- знає методику проведення тренінгових занять;
- уміє працювати з аудиторією й володіє методикою навчання дорослих і дітей;
- володіє навичками ведення тренінгової групи (регулює групові процеси, знає, як зацікавити учасників, зняти напруження, спрямувати групу на конструктивне розв'язання проблеми тощо);
- постійно підвищує свій тренерський потенціал;
- знає методи оцінювання результатів тренінгу та вміє їх застосовувати;
- знає про відстрочені результати впливу тренінгу, як очікувані, так і неочікувані.

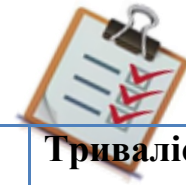
У тренінгу широко використовуються методи, спрямовані на стимуляцію взаємодії учасників. Усі вони об'єднуються під назвою «інтерактивні техніки» і забезпечують **взаємодію та власну активність учасників** під час динамічного навчального процесу.

Проведення тренінгу відбувається за певною структурою. Типова структура, мета та завдання тренінгу разом слугують основою для **складання плану** його проведення. Такий план може мати різні форми - таблиця, перелік послідовних дій, схема тощо.

У структурі тренінгових занять виділяють три основні частини:

- вступна (актуальність теми та мотивація учасників до роботи, знайомство, очікування)
- основна (вивчення проблеми, набуття та удосконалення практичних навичок, інтерактивні вправи)
- заключна (підведення підсумків, рефлексія)

Структура тренінгу

Частина	Завдання	Вправи	Тривалість
Вступна	Створення сприятливого психологічного простору. Вироблення, прийняття засвоєння правил роботи групи. Налагодження прямого та зворотного зв'язків «учасник-група» та «група-учасник». Створення ситуації рефлексії.	Знайомство. Правила. Очікування.	10-15 хв. .
Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблематики. Актуалізація проблеми та конкретних завдань для її розв'язання. Надання інформації, засвоєння знань. Формування умінь, навичок, розвиток здатностей. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	Інтерактивні техніки. Вправи на оцінку групових процесів, стану розвитку групи.	40-60 хв
Заключна	Підведення підсумків щодо процесу роботи. Оцінка отриманого досвіду.	Вправи на рефлексію та відновлення сил учасників. Узагальнення та підведення підсумків	10-15 хв

«Вчитель – вічний учень»

Мета:

- активізувати творчий потенціал педагогічних працівників ліцею;
- удосконалити знання, уміння і навички організації різних видів педагогічної діяльності;
- стимулювати бажання педагогів підвищувати свій фаховий рівень;

Завдання:

- розширити знання про можливості активних методів навчання;
- ознайомити педагогів із дієвими нетрадиційними методами активізації навчання;
- розглянути основні ідеї педагогів-класиків щодо особистісних якостей вчителя;
- допомогти в організації професійного самовдосконалення та самоосвіти;
- сформувати та удосконалити уміння критичного і творчого мислення у процесі вирішення професійних завдань;
- сформувати вміння працювати в команді.

Портфель тренера: методичні пазли, мультимедійні слайди, роздатковий матеріал для учасників тренінгу, керівництво для тренера.

Екіпіровка тренінгу: мультимедійне обладнання, маркери, фломастери, скотч, аркуш А1, «дерево знань»(макет дерева), букет осінніх листочків, музичний супровід.

Тренінгова група: 15-20 осіб

Час тренінгу: 1 год 30хв

План заняття

	Зміст заняття	Час	Необхідні ресурси
1	Вступ	3 хв	Мультимедійні слайди
2	Знайомство	10 хв	
3	Погодження правил роботи в групі	2 хв	Аркуш А1, маркери
4	Вправа «Очікування та сподівання»	8 хв	«Дерево знань»(макет дерава), роздатковий матеріал, фломастери
5	Рухова гра. Поділ на групи.	2 хв	Музичний супровід
6	Мозковий штурм «Ідеальний учитель: який він?» (робота в групах)	15 хв	Аркуші А1, маркери, мультимедійні слайди
7	Дискусійна карусель « Учитель: хто він?»	10 хв	Мультимедійні слайди
8	Вправа «Методичні пазли»	5хв	Картки у вигляді пазлів
9	Вправа «Рука допомоги»	5хв	Роздатковий матеріал, фломастери
10	Вправа «Поле вражень»	10 хв	Роздатковий матеріал, фломастери
11	Рефлексія «Побажання»	10 хв	Букет осінніх листочків
12.	Підведення підсумків.	2 хв	

Звучить спокійна, тиха музика. Тренер читає притчу про мудрого вчителя.

Притча про мудрого вчителя
В.О.Сухомлинський

Був учитель немічний та худий. Жилисті були руки його, і сумна мережа зморшок зборознила високе чоло. Але очі вчителя, коли він говорив, блищали світло і чисто, сила випромінювалась з них. Коли говорив учитель, неначе стіна розсувалась перед людьми, і хід сонця розумів його, і спів пташок, і ярість тварин, і життя будь-якої тварини на землі. І були в нього три учні. Молоді вони були та любили життя. Усе, що знав, передав їм учитель.

Коли прийшов час їм іти, він сказав: «Я навчав вас багато років. Ось шлях. Він веде до селища. Я вже старий і не піду з вами. До того ж я знаю кожний камінь цього шляху. Через три доби ви повернетесь до мене і розкажете, що саме знайшли в кінці шляху».

Прошло три доби. Прийшов перший учень. «Мене ласкаво зустріли, - сказав він, - називали мене вчителем, дивувалися моїм знанням, щедро пригощали в кожній хаті.» «А якого ж кольору очі у дітей цього селища?»- спитав учитель. «Не знаю, бо в перший день я випив стільки прекрасного, духмяного вина, що всі очі здавалися мені однаковими». «Повертайся назад у селище,- сказав старий, - ти ще зможеш оволодіти ремеслами, але вчителем ти не станеш ніколи».

Повернувся до вчителя другий учень. «Я був вражений красою жінок у селищі, - промовив він, - проте, є там одна краща за всіх у світі, я готовий до будь-якої жертви заради неї». І сказав тоді йому учитель: «Ти будеш люблячим чоловіком, ти станеш гідним батьком, але вчителем ти не станеш ніколи.»

І побачивши третього учня, спокійно дивився на нього учитель, як дивляться люди, які вже дізналися про каміння шляху великого, на тих, хто лише вступає на цю путь. «Я дізнався, що діти бувають голодні, - вимовив юнак ледве чутно. - Я дізнався, як вони плачуть, і як важко відкрити їхні серця. Біль і тривога оселилися в моїй душі. Я нічого не знаю. Я знову твій учень.»

Але обійнявши юнака, учитель сказав: «Ти вже не учень. Ти - УЧИТЕЛЬ!»

Методист

Отож, шановні колеги, сьогодні на нашому занятті ми поговоримо про особливості професії вчителя, вчителя як вічного учня.

Знайомство

Учасники сидять по колу. Кожен представляється так, якби хотів, щоб його називали під час тренінгу та називає свою рису, яка на його думку є найважливішою для нього у професійній діяльності.

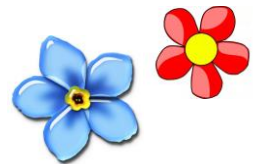
Погодження правил роботи в групі

Тренер звертається до групи із запитанням « Для чого потрібні правила роботи в групі? Які б правила роботи ви запропонували б нашій групі?» Після варіантів відповідей слід наголосити, що кожна окрема група осіб може мати свої правила діяльності (залежно від чисельності, особливостей роботи, сфери та напрямку діяльності), проте є й такі, які покладені в основу роботи практично усіх груп. Також необхідно узагальнити запропоновані правила та погодити їх. Наприклад,

Правила роботи нашої групи (слайд №3)

- Лаконічність висловлювань
- Активність
- Доброзичливість і тактовність
- Добровільність

Вправа «Очікування та сподівання»

Роздати учасникам заздалегідь приготовлені картки у вигляді квітів та запропонувати записати на них свої очікування від даного заняття. Кожен учасник озвучує свої сподівання. Асистент збирає картки та закріплює їх у вигляді цвіту на дереві знань.

Рухова гра «Броунівський рух»

Вправа проводиться під музичний супровід. Учасникам пропонується уявити себе атомами і по команді тренера об'єднатися в окремі молекули. Тренер озвучує «Атоми активно рухаються і утворюють молекули води, сірчаної кислоти, вуглекислого газу і т.д.», а учасники утворюють групи чисельністю, яка відповідає кількості атомів у тій чи іншій речовині. Завершуємо вправу об'єднанням учасників у три групи.

Мозковий штурм «Ідеальний учитель: який він?»
(робота в групах)

Тренерський вступ:

Виховання та навчання дитини – це особлива професія, яку не можна порівняти ні з якою іншою справою. Вона має ряд специфічних особливостей. Ми маємо справу з найскладнішим, неоціненним, найдорожчим, що є у житті – з людиною. Від нас, від нашого вміння, майстерності, мистецтва, мудрості залежить її розум, характер, воля, її життя, її щастя. Кінцевий результат педагогічної праці можна побачити не сьогодні, не завтра, а через тривалий час. Учительська професія – це людинознавство, постійне проникнення в складний духовний світ людини.

Педагог, якому суспільство довірило навчати та виховувати дітей, повинен бути професіоналом своєї справи, гуманістом, володіти високою педагогічною культурою. Який же він, ідеальний учитель? – Давайте про це поміркуємо разом.

Сучасні науковці розглядають модель ідеального педагога у трьох основних аспектах : фахівець , працівник, людина. (слайд № 4)

Кожній групі педагогічних працівників пропонується назвати риси, властивості та характерні ознаки ідеального вчителя у відповідних аспектах (як фахівця, працівника, людини). Свої думки учасники тренінгу записують на запропонованих аркушах А1. Результати роботи обговорюються спільно, учасники інших груп можуть робити доповнення. Спільно визначаються основні характеристики ідеального педагога, вони записуються на картках у вигляді краплинок дощу і закріплюються біля дерева пізнання.

Учасникам тренінгу пропонується також розглянути наукову узагальнену

модель ідеального педагога (слайд №5).

Дискусійна карусель « Учитель: хто він?»

«...Хочеш усвідомити для чого ти служиш? Тоді порівняй свою службу з погляду суспільних цінностей, із професійною службою інших. І ти відчуєш, яке важливе і неповторне твоє життя для суспільства...»

Ш.О.Амонашвілі

Тренер озвучує певну точку зору , а учасники пояснюють чи погоджуються вони з почутим і чому; відповіді аргументуються або спростовуються, висловлюється своє сприйняття даної інформації.

Отже, учитель: хто він?

- Учитель – завжди лікар...
- Учитель – художник...
- Учитель – актор...
- Учитель – скульптор...
- Учитель – великий психолог...
- Учитель – талановитий режисер...
- Учитель – щодня суддя...
- Учитель – ілюзіоніст...
- Учитель – творець...
- Учитель – поет і письменник...
- Учитель - інженер...
- Учитель - менеджер...
- Учитель – іноді буває клоуном...
- Учитель – мудрий філософ...
- Учитель – бухгалтер і економіст...

- Учитель – священник...
- Учитель, на жаль, буває дресирувальником...
- Учитель – кат...
- Учитель - будівельник...
- Учитель – військовослужбовець...
- Учитель – садівник...

Обговоривши дані судження, тренер зачитує уривок із праці Ш.О.Амонашвілі

«...Раніше я порівнював свою професію з професією лікаря. Чи має право лікар помилитися, коли оглядає свого пацієнта і ставить діагноз? Ну звичайно, не має такого права, це зрозуміло!

...Потім я порівнював професію педагога з професією актора. Певна річ, педагог повинен володіти перевтілюванням, умінням входити в роль.

...Спробував я порівняти свою професію з професіями архітектора, будівельника, геолога, астронома. Уявляв, що я так само проектую та будую дитячу душу, як проектують та зводять будинки архітектори і будівельники. Але незабаром я відмовився від таких думок, оскільки люди цих професій мають справу з неживою дійсністю, яка без опору підкорюється їхній багатій уяві і практичній творчості. Мені ж доводиться спілкуватися з маленькою людиною, яка сама виношує у собі власні плани, мрії і прагне їх здійснити, самоутвердитися. Ні, вчитель не архітектор, інженер і будівельник дитячої душі, бо ця душа не являє собою набору будівельних матеріалів. Вона насправді є живою душею, пристрасною, життєдайною і творчою силою. Її потрібно не будувати, а збагачувати, розвивати, наповнювати ідеалами, переконаннями, прищеплювати їй любов до людей, природи, життя.

Отак кожне порівняння моєї професії з професіями залишало мені якесь правило і пам'ятку. Потім я згрупував їх і отримав пам'ятку такого

змісту: (слайд №6)

- Будь обережний!
- Не помилися!
- Не зашкодь!
- Будь надією для учня!
- Даруй себе дітям!
- Знай, чого прагнеш!
- Постійно шукай у дитині багатство її душі!
- Будь терплячим в очікуванні дива і будь готовий до зустрічі з ним у дитині!

Вправа «Методичні пазли» (робота в групах)

Кожній групі педагогів пропонується скласти «методичні пазли» (текстовий зміст пазлів тематичний – педагогічні поняття, вислови видатних педагогів, народна мудрість, поради педагогам тощо)

Вправа «Рука допомоги»

Тренер наголошує, що у професійній діяльності будь-якої людини бувають складні ситуації, труднощі, непорозуміння. І тут важливою є допомога та підтримка досвідчених колег. Учасникам роздають картки у вигляді «руки допомоги» на яких пропонують записати прізвища та імена тих колег, до яких вони найчастіше звертаються за професійною допомогою. Результати вправи озвучуються. Картки з іменами, які повторюються кілька разів (більше 3-5) закріплюються навколо «дерева пізнання» (як символ праці на ниві знань). Тренер акцентує увагу на тому, що у складних ситуаціях кожному члену колективу не слід замикатися у собі, залишатися сам на сам з проблемою, що у колективі є люди, котрі завжди радо прийдуть на допомогу, нададуть консультацію, мудру пораду, підтримають.

Вправа «Поле вражень»

Учасники висловлюють свої враження від заходу, коротко записують їх на картках. Результативні, позитивні враження (сподобалося, задоволений, цікаво, пізнала нове, змістовно тощо) пропонується записати на картках у вигляді плодів яблук (як символ того, що робота на занятті була плідною, ефективною), негативні враження (розчарований, не сподобалося, не цікаво, пригнічений тощо) зазначаються на картках у вигляді опалого листя. Картки з враженнями закріплюються на дереві знань.

Рефлексія «Побажання»

Усі учасники групи стають у коло. По колу один одному передають букет осінніх листочків та висловлюють побажання щодо професійної діяльності. Останнім побажання до усієї групи висловлює тренер.

“Професійна компетентність педагога”

Мета:

- активізація творчого потенціалу педагогічних працівників ліцею;
- стимулювання бажання педагогів підвищувати свій фаховий рівень;
- забезпечення умов вільного спілкування та створення позитивного мікроклімату в колективі

Завдання:

- ознайомити педагогів із поняттям “професійна компетентність”,
- визначити ключові компоненти професійної компетентності педагогічних працівників;
- допомогти в організації професійного самовдосконалення та самоосвіти;
- розкрити шляхи самореалізації особистості педагогів.

Обладнання:

комп'ютерна техніка, мультимедійне обладнання

Портфель тренера:

мультимедійні слайди, роздатковий матеріал для учасників тренінгу, відеоматеріали “Весела фізкультхвилинка”, музичний супровід, керівництво для тренера.

Час тренінгу: 1 год

Тренінгова група: 12-15 осіб

Структура тренінгу

	Зміст заняття	Час	Необхідні ресурси
1	Вступ	3 хв	Мультимедійні слайди
2	Знайомство	7 хв	
3	Інформаційне повідомлення « <i>Особливості професійної спрямованості особистості педагога</i> »	10 хв	Мультимедійні слайди
4	Рухова вправа « <i>Весела фізкультхвилинка</i> »	5 хв	Музичний та відеосупровід
5	Інформаційне повідомлення « <i>Професійна компетентність педагогів</i> »	5 хв	Мультимедійні слайди
6	Вправа « <i>Чарівний глечик</i> »	5 хв	Глечик, аркуші у формі краплинок
7	Інформаційне повідомлення « <i>Ключові компоненти педагогічної компетентності</i> »	10 хв	Мультимедійні слайди
8	Вправа « <i>Оплески</i> »	5 хв	
9	Вправа « <i>Крок до успіху</i> »	5 хв	Роздаткові картки
10	Підведення підсумків заняття « <i>Поле вражень</i> »	5 хв	Роздаткові картки

1. Вступ

(Звучить спокійна, тиха музика, тренер читає притчу про щастя)

Притча про щастя

Якось ішов дорогою мудрець. Милувався красою світу і тішився життям, і ось, стрівся йому чоловік, що, згорбившись, тягнув велетенський тягар.

- Навіщо ти прирікаєш себе на такі страждання? - запитав мудрець.

- Я страждаю заради щастя своїх дітей і онуків, - відповів чоловік, - мій прадід усе життя страждав заради щастя діда, дід страждав заради щастя мого батька. І я готовий усе життя страждати - лише б мої діти та онуки були б щасливими.

- А чи був хтось щасливий у твоїй сім'ї? – запитав мудрець.

- Ні, але мої діти і онуки доконче будуть щасливі, - відказав нещасний чоловік.

- Неписьменний не навчить читати, а кротові не виховати орла, - мовив мудрець. Спершу навчися сам бути щасливим, а тоді зможеш ошасливити своїх дітей та онуків.

Методист

Професійна діяльність, робота є частиною життя кожної людини. А успіх у роботі є складовою щастя. Якщо говорити про педагогів, то тут варто згадати вислів **“Щоб запалити вогонь в очах дитини, самому потрібно горіти”**. Доречними будуть також слова Михайла Остроградського **“...Хороші вчителі створюють хороших учнів”**

Який же він, **ХОРОШИЙ УЧИТЕЛЬ**? Хто він? Якими рисами та ознаками характеризується? Про це пропоную поговорити на нашому занятті. Отож, тема тренінгу **“Професійна компетентність педагога”**

2.Знайомство

Учасникам пропонується познайомитися ближче (адже всі вони уже знайомі). Сидячи по колу, кожен називає своє ім'я, вказує свою одну позитивну рису, яка починається на першу букву імені. А потім учасники називають свою негативну рису, яка, на їхню думку, заважає їм у роботі. Самостійно або з допомогою тренера та групи , педагоги трансформують негативні риси та якості у позитивні та визначають яким чином ця негативна риса може допомогти у роботі (намагаються навіть у поганому побачити добре, корисне).

Наприклад, Ліана. Позитивна риса - лояльна, негативна риса - вразлива. Будучи вразливою, можна співпереживати з учнями, колегами, краще їх розуміти; ретельно аналізувати свої вчинки та поведінку, що дасть можливість уникати

помилки.

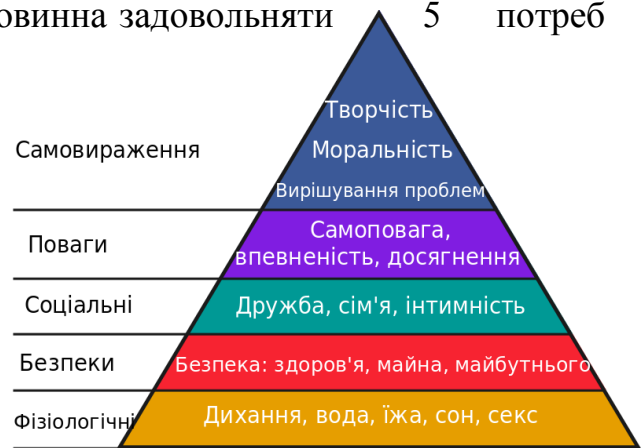
Аналіз вправи тренером.

Як бачимо, у кожного з нас є багато позитивних рис, і навіть негативні риси можуть іноді допомогти учителеві у його роботі. Отож, для педагогів дуже важливо вміти вирішувати проблемні ситуації, вміти наповну використовувати свій природний потенціал, вміти правильно спрямовувати свої особистісні риси.

3. Інформаційне повідомлення «Особливості професійної спрямованості особистості педагога» (10 хв)

Американський психолог Абрахам Маслоу вважає: для того, щоб людина повноцінно прожила своє життя, вона повинна задовольняти 5 потреб - нижчі і вищі:

- самоактуалізація здібностей, талантів
- повага: визнання й оцінка;
- любов і прив'язаність;
- безпека;
- фізіологічні потреби.

Якщо звузити цей погляд до життя в професії, то щаслива людина та, якій професія дає задоволення цих потреб.

Самореалізація є, звичайно, явищем індивідуальним. Самореалізація в професії вчителя - теж. Але можливе виділення 4-х основних типів самореалізації педагогів, залежно від складу особистості.

Умовно назвемо їх: Організатор, Предметних, Комуникатор, Інтелігент.

Для **організатора** важливо реалізувати свою потребу в лідерстві, домінуванні, розкрити свої якості вольової, сильної, вимогливої, енергійної людини. Йому легко вдається організувати позакласні заходи, він уміє пробудити в учнів дух колективної зацікавленості, ділового співробітництва, відповідальності.

Вчитель-предметник реалізує свій інтелект, глибоке знання свого предмета. Він поважає інтелект і виховує його в учнів засобами свого предмета. Це професійно компетентна і творча людина, віддана своєму фахові. Для нього виховувати - це навчати, зацікавлювати предметом.

Вчитель-комунікатор реалізує в професії потребу в спілкуванні. Йому цікаві люди, він завжди в курсі проблем їхнього особистого життя. Він доброзичливий, співчутливий, привабливий, високоморальний. Його вплив на дітей, насамперед емоційний, через пошук шляхів сумісності з учнем, через особистий контакт. Йому легко зрозуміти особистість учня в цілому, він товаришує з ним.

Вчитель-інтелігент реалізує в професії свою потребу в духовності, високоморальності та вихованні цих якостей у дітей. Це людина з високою загальною культурою, високим рівнем інтелекту, високими моральними якостями, постійними духовними пошуками. Його вплив глибоко просвітницький. Він виховує собою, власним прикладом.

Звичайно, не можна говорити, що якийсь тип кращий чи гірший. Кожен має свої переваги й недоліки, кожен необхідний. Кожен учитель через особливості своєї професії виступає і як предметник, і як комунікатор, і як організатор, і як інтелігент. Ми говоримо про особисті особливості, які дають можливість із меншими затратами сили й часу здійснювати якусь із цих функцій.

4.Рухова вправа “Весела фізкультхвилинка” (проходить під музичній та відеосупровід)

5.Інформаційне повідомлення “Професійна компетентність педагогів” (5хв)

Успішну орієнтацію педагога в сучасному освітньо-інформаційному просторі, задоволення його індивідуальних, професійних потреб, досягнення успіху в професійному самовираженні та взаємодії з соціумом забезпечує високий рівень педагогічної компетентності. Компетентність педагога пов'язана з професіоналізмом, тому зміст поняття «професійна компетентність» визначається рівнем професійної освіти, досвідом, індивідуальними здібностями і якостями педагога, вмотивованим прагненням до неперервної самоосвіти та самовдосконалення, творчим і відповідальним ставленням до справи.

Професійна компетентність (лат. competere – досягати, прагнути) педагога– інтегративна риса, що включає знання, вміння, навички, зафіксовані у кваліфікаційних вимогах, та особистісні нахили й орієнтири щодо розвитку особистісної культури, поглиблення власного досвіду, здійснення інноваційної діяльності.

Основні компетентності педагога

Сучасний педагог повинен володіти такими професійними компетентностями:

- **соціальна компетентність:** здатність проектувати стратегії свого життя, індивідуумів, різних соціальних груп відповідно до усталених норм і правил соціальної взаємодії (виявляти ініціативу, регулювати міжособистісні, групові відносини; долати конфлікти тощо);
- **загальнокультурна компетентність:** полягає в культурі міжособистісних відносин, толерантності, знанні та використанні рідної та іноземних мов, застосуванні методів самовиховання, сприянні розвитку творчості, інноваційного мислення підприємництва, формуванні гуманістичного світогляду, визначенні духовно-ціннісних орієнтирів, моральних і етичних принципів особистості; розумінні вагомості навчання впродовж життя;
- **уміння вчитись:** здатність уявляти, прогнозувати, досягати ре-зультатів діяльності; знати й застосовувати прийомисмисло-вого групування матеріалу, впорядковувати та відтворювати інформацію, вміти перетворювати інформацію на спосіб діяльності, сприймати та опрацьовувати матеріал, залежно від мети діяльності, формувати узагальнення, критичні судження та оригінальні думки, моделювати, комбінувати, доповнювати, перетворювати, інтегрувати способи перевірки й контролю власної діяльності, оцінювати навчальні дії учнів;
- **інформаційна компетентність:** здатність педагога орієнтуватись в інформаційному просторі, використовувати технічні та мультимедійні засоби, володіти й оперувати інформацією відповідно до професійних потреб, оцінювати досягнутий результат;
- **науково-методична компетентність:** поінформованість у сфері освітніх інновацій, інтерактивного навчання, викорис-тання інформаційних освітніх технологій моніторингу та управління освітніми процесами;
- **комунікативна компетентність:** об'єктивне сприйняття партнерів по взаємодії, знаходження адекватного стилю й тону спілкування, урахування індивідуальних особливостей, вміння активно слухати, вільно володіти вербальними, невербальними, комп'ютерними засобами комунікації;
- **здоров'язберігаюча компетентність:** культура здорового способу життя (підтримка власного духовного здоров'я, фізичної форми), поінформованість у способах психологічного захисту й підтримки;

- **налаштованість на саморозвиток і самовдосконалення:** потреба і готовність до самоосвітньої діяльності, творчого самовдосконалення впродовж життя через осмислення досягнутих результатів і самостійний вибір нових цілей і завдань;

Педагогічна компетентність є динамічним феноменом, систематичне оновлення якого зумовлене змінами суспільства, стратегічних орієнтирів освіти, проблемами, що впливають із особистого досвіду і специфіки діяльності кожного педагога.

6. Вправа “Чарівний глечик” (5 хв)

Учасники отримують аркуші паперу у вигляді краплинок, записують на них основні характеристики компетентного педагога та наповнюють ними “чарівний глечик”. Тренер дістає з глечика аркуші та зачитує висловлювання.

7. Вправа “Оплески” (5 хв)

Всі учасники стають по колу. Тренер дає команду: Нехай вийдуть на середину ті, хто... (по черзі зачитує твердження 1-10, зміст тверджень повинен відповідати позитивним якостям та ознакам педагога). При виході окремих учасників всі присутні їм аплодують.

1. ...хто працює в ліцеї більше 10 років.
2. ..хто в цьому році підвищував свою кваліфікацію.
3. ..хто передплачує фахові видання.
4. ..хто любить читати художню літературу
5. ...хто легко встановлює контакт з учнями.
6. ..хто у колективі має друзів.
7. ..у кого не буває конфліктів з дирекцією.
8. ..хто має педагогічне звання.
9. ..хто володіє навиками роботи на ПК..
- 10... хто любить свою роботу.

Тренер підводить підсумок, акцентуючи увагу на тому, що кожен з членів колективу має риси та властивості, які є показниками професійної компетентності, і безперечно кожен працівник заслуговує на оплески, особливо ті, хто любить свою роботу і любить дітей.

8. Вправа “Крок до успіху”

Тренер роздає учасникам картки у вигляді ступні та пропонує записати ті риси, ознаки, якості, характеристики, яких, на їхню думку, їм не вистачає і яких вони прагнуть набутися аби стати більш успішними у роботі. Тренер простилає вишитий рушник, на якому всі учасники спільно викладають “доріжку професійної майстерності”, кожен роблячи свій “крок до успіху”. (Вправа коментується кожним учасником заняття)

9. Підведення підсумків. Вправа “Поле вражень”

Учасники стають по колу та діляться враженнями від заходу. При цьому вони отримують завдання від тренера на картках і продовжують твердження:

- мені найбільше сподобалося...
- мені запам’яталось...
- повчальним для мене було...
- мене вразило...
- мене засмутило...
- мені не сподобалося...
- я була\був розчарована...
- варто булоб...
- новим для мене було...
- недоречним було....
- мене дратувало...
- найбільш позитивним для мене було...

Тренер дякує учасникам заходу, наголошуючи на тому, що йому було приємно працювати та висловлює побажання колегам.

«Толерантність як показник компетентності педагога»

Мета:

- формувати толерантне ставлення до оточуючих, до суспільства, до певних педагогічних ситуацій;
- розвивати здатність до емпатії, співпереживання і співчуття;
- сприяти особистісному розвитку педагогічних працівників, реалізації їх творчого потенціалу.

Завдання:

- ознайомити учасників з поняттями «толерантність», «педагогіка толерантності»;
- відпрацювати навички доброзичливого безконфліктного спілкування;
- формування вовічок роботи в групі.

Обладнання:

Комп'ютерна техніка, мультимедійне обладнання, роздатковий матеріал, слайди, відеоролик «Толерантність», склянка води, сіль, цукор, перець, скляна паличка.

Категорія учасників:

педагогічні працівники, тренінгова група – 12-15 чол.

Час заняття: 1 год

План заняття

№ з\п	Зміст заняття	Тривалість, хв	Комплексно-методичне забезпечення
1	Вступ. Постановка проблеми, оголошення теми і мети заняття	5 хв	Слайди
2	Вправа «Погляд на життя»	5 хв	Роздатковий матеріал
3	Інформаційне повідомлення «Поняття про толерантність»	7 хв	Слайди
4	Вправа «Квітка толерантності»	10 хв	Роздатковий матеріал для складання «Квітки толерантності», відеоматеріали для супроводу
5	Вправа-демонстрація «Вплив слова на психологічний стан людини» (вправу проводить психолог)	5 хв	Склянка чистої води; спеції - сіль, цукор, перець; грудочка землі, паличка для перемішування
6	Правила толерантного спілкування	5 хв	Слайди
7	Експрес-спілкування «Мені приємно з вами спілкуватися тому, що ...»	5 хв	
8	Інформаційне повідомлення «Толерантність як психолого-педагогічна категорія»	10 хв	Слайди
9.	Вправа «Народ скаже, як зав'яже»	5 хв	Картки з народними прислів'ями та приказками
10.	Підведення підсумків заняття.	3 хв	

Вступ.

16 листопада 1995р в Парижі на конференції ООН з питань освіти, науки і культури, було прийнято Декларацію принципів толерантності. У зв'язку з цим 16 листопада відзначається Міжнародний день толерантності. Сьогодні, у цей день, на нашому занятті ми повинні детальніше ознайомитися із поняттям «толерантність» та з'ясувати його роль у професійній діяльності педагога. Отож, тема нашого заняття- **«Толерантність як показник компетентності педагога».**

Вправа «Погляд на життя»

Учасникам пропонується на аркушах намалювати «око». Інтерпритуючи дану вправу, педагогам ставиться запитання: чим схожі ваші малюнки? Чим вони відрізняються? Важливо підвести учасників до розуміння, що всі ми різні та по різному сприймаємо навколишній світ.

Інформаційне повідомлення «Поняття про толерантність»

Толерантність (від лат. *tolerantia* — терпіння) — це здатність сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних, а також — особливості поведінки та способу життя інших.

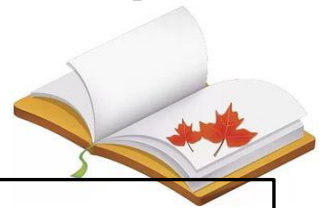
Толерантність — повага, прийняття і правильне розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, наших форм самовираження та способів виявів людської індивідуальності.

Ми живемо в складний і неспокійний час, а причини занепаду нашої моралі ми пояснюємо, виправдовуємо економічною та екологічною кризами, недоліками ринкових стосунків, зубожінням тощо. Глобальні проблеми, що їх має розв'язувати людство, дедалі загострюються, а конфлікти стають усе

небезпечнішими, і тому зростає усвідомлення необхідності співпраці людей і привабливість ідей толерантності. Ми дуже довго жили в тоталітарному суспільстві, й тому нам дуже нелегко, але й дуже важливо стати толерантними.

Терпимість до чужого способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, ідей, вірувань є умовою стабільності та єдності суспільств, особливо тих, які не є гомогенними ні у релігійному, ні в етнічному, ні в інших соціальних вимірах.

Декларація принципів толерантності (1995), прийнята й підписана в Парижі 185 державами - членами ЮНЕСКО.

Декларація принципів толерантності

(витяг)

...Відчуваючи занепокоєння у зв'язку з актами нетерпимості, насильства, тероризму, ксенофобії, агресивного націоналізму, расизму, антисемітизму, відчуження, маргіналізації та дискримінації щодо національних, етнічних, релігійних і мовних меншин, біженців, робітників-мігрантів, іммігрантів та соціальне найменш захищених груп у суспільстві, а також актами насильства та залякування щодо окремих осіб, які реалізують своє право на свободу думки і висловлювання переконань, проявами, що почастишали останнім часом і становлять загрозу зміцненню миру та демократії на національному і міжнародному рівні.

Толерантність - це не поступка, поблажливість чи потурання. Толерантність - це, передусім, активна позиція, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод людини. Толерантність у жодному разі не може бути виправданням посягання на ці основні цінності. Толерантність повинні виявляти кожна людина, групи людей та держави. Толерантність - це обов'язок сприяти утвердженню прав людини, плюралізму (у тому числі культурного плюралізму), демократії та правопорядку. Прояв толерантності не означає терпимого ставлення до соціальної несправедливості, відмови від своїх або прийняття чужих переконань. Це означає, що кожен може дотримуватись своїх переконань і визнає таке саме право за іншими. Це означає визнання того, що люди з природи своєї відрізняються зовнішнім виглядом, становищем, мовою, поведінкою і мають право жити в мирі та зберігати свою індивідуальність. Це також означає, що

погляди однієї людини не можуть бути нав'язані іншим.

Вправа «Квітка толерантності»

Учасникам пропонується на всі літери слова “ТОЛЕРАНТНІСТЬ” назвати риси та ознаки толерантної особистості. Наприклад,

Т - терплячий, товариський, тактовний.

О - обережний, об'єктивний, оригінальний, особливий.

Л - лояльний, лагідний, легкий у спілкуванні.

Е - енергійний, елегантний, ефективний.

Р - рівний, розсудливий, рівнозначний, рівноправний.

А - активний, акуратний, авторитетний.

Н - надійний, найдорожчий.

Т - терплячий.

Н - необхідний людям, ніжний, незалежний.

І - інтелігентний, ідеальний, ідейний.

С - співпереживаючий, співчуваючий, сприймаючий свободу думок і дій іншого.

Т Ъ - тактовний, товариський.

Спільно визначаються ті риси, які зустрічалися найчастіше, записуються на аркушах у формі пелюсток квітки, серцевиною якої є слово “ТОЛЕРАНТНІСТЬ”. Таким чином, учасники спільно формують “Квітку толерантності”.

Ведучий, підводячи підсумок даної вправи, акцентує увагу на необхідності виховувати всі ці риси у собі.

Вправа-демонстрація «Вплив слова на психологічний стан людини»

(психолог демонструє дослід як наочний приклад впливу поганих, необдуманих слів на людину)

Візьмемо склянку з водою. Уявімо, що це людська душа - чиста, прозора, здатна вбирати в себе і хороше, і погане. Сіль - грубі, солоні слова; перець - гіркі, пекучі; грудка землі - неухажність, байдужість; цукор - теплі та добрі слова. Коли ми все це перемішаємо (*перемішує паличкою до утворення мутного розчину*), то умовно отримаємо емоційний стан людини. Скільки мине часу доки все це осяде, забудеться? А варто потім лише легенько збовтати - і все це знову підніметься на поверхню. Все це - наші переживання, стреси, неврози. Коли ми кажемо людині щось неприємне, образливе, ми залишаємо у її душі такі сліди. І не важливо скільки разів потім попросимо вибачення - негативні наслідки все одно залишаться. Тому свою терпимість ми повинні виявляти по різному: спокійно, без

критики, без образ, доброзичливо тобто ТОЛЕРАНТНО.

Правила толерантного спілкування

Успіхи людини в житті, її взаємини з іншими членами суспільства залежать від уміння спілкуватися.

Спілкування - це складний процес встановлення та розвитку контактів між людьми, взаємодії особистостей, в основі якого лежить обмін думками, почуттями, волевиявленнями з метою інформування.

У професії вчителя спілкування є важливою складовою його діяльності. Педагогічне спілкування забезпечує взаємодію вчителя та учнів, дає можливість встановити психологічний контакт, організувати навчальний процес, є засобом передачі інформації. Важливо, щоб спілкування вчителя та учнів базувалося на принципах поваги, довіри, взаєморозуміння. У спілкуванні важливо:

- дбати про створення доброзичливої атмосфери спілкування (доцільно поговорити про спільні інтереси, сказати щось приємне співрозмовникові);
- не протиставляти себе співрозмовникові;
- демонструвати повагу й увагу до співрозмовника (доброзичливий погляд і усмішка допоможуть установити контакт);
- уникати критики, зверхності та негативних оцінювань.
- лаконічно й дохідливо викладати свою інформацію;
- уважно вислуховувати співрозмовника і намагатися адекватно сприймати те, про що він говорить;
- аргументувати свою позицію: наводити переконливі докази.

Експрес-спілкування «Мені приємно з вами спілкуватися тому, що ...»

Учасники пропонується поспілкуватися у доброзичливій атмосфері, висловивши один одному свою думку.

Інформаційне повідомлення «Толерантність як психолого-педагогічна категорія»

Толерантність – це людська чеснота: мистецтво жити в світі різних людей та ідей, здатність мати права і свободи, при цьому не порушуючи прав і свобод інших людей. Освітня діяльність є головним засобом розвитку толерантності в суспільстві, як наголошується в «Декларації принципів толерантності UNESCO, 1995», основою, фундаментом толерантності в найширшому розумінні є індивідуальний рівень, оскільки ця індивідуальна чеснота містить в собі всі інші аспекти буття толерантності (цивілізаційну, етнічну, соціальну форми). Проблему толерантності, таким чином, можна віднести до виховної проблеми. Проблема культури спілкування — одна з найгостріших в освіті. Бути терпимим до іншої людини – дуже непросте завдання, тим більше для молоді, з її недостатнім соціальним досвідом, категоричністю суджень та оцінок, максималізмом у вимогах до оточення. «Педагогіка співробітництва» і «толерантність» – поняття, без яких неможливі будь-які перетворення в сучасній освіті.

Ідеї, що безпосередньо стосуються проблеми виховання толерантності, завжди привертали увагу видатних педагогів (Г. Сковорода, М. Пирогов, Т. Шевченко, Л. Українка, Б. Грінченко, К. Ушинський, Г. Ващенко, М. Драгоманов, С. Русова, О. Духнович, І. Огієнко, А. Макаренко, В. Сухомлинський та інші).

Так, основним здобутком Г. Сковороди, з огляду на сучасне гуманістичне розуміння толерантності, є викладені у його філософських діалогах і трактатах ідеї індивідуальної етики, визначення толерантності як невід’ємної складової цілісної особистості.

М. Пирогов, російський та український хірург, анатом, вчений, гуманіст і педагог, був прихильником гуманістичних ідей загальнолюдського виховання. Перебуваючи на посаді опікуна Одеського і Київського навчальних округів, спробував реформувати систему шкільної освіти, що склалася на той час в Україні. У своїй педагогічній діяльності М. Пирогов всіляко сприяв демократизації освіти: піклувався про всенародне початкове навчання, навчання рідною мовою, про підготовку вчительських кадрів для шкіл та гімназій; у реформі вищої школи виступав за автономію університетів, за розширення можливостей для вступу в університети різних верств населення. Така гуманна і прогресивна діяльність М. Пирогова на посаді чиновника призвели до конфлікту з владою, і вченому довелося залишити свою посаду.

З ідеями толерантності дуже близько перемирюються ідеї народної педагогіки

К. Ушинського. Учитель, на думку К. Ушинського, покликаний бути «живою ланкою» між минулим та майбутнім, «могутнім ратоборцем істини й добра», «охоронцем святих заповітів людей, які боролися за істину і благо», бо якщо медикам «ми ввіряємо наше здоров'я», то вихователям – «моральність і розум дітей наших», «їх душу, а разом із тим і майбутнє нашої Вітчизни».

А. Макаренко, яскравий представник педагогічної науки, один із засновників системи дитячо-підліткового виховання, є загально визнаним ідеологом педагогіки ненасильства. Педагог вважав, що гуманність і ефективність виховання підлітків полягає у тому, щоб замість прямого, «грубого» педагогічного впливу вдаватися до непрямого, «делікатного», який ізоморфно відбиває усі нюанси життя суспільства. Такий процес має реалізовуватися гуманним способом через організацію діяльності дітей, у якій вони не відчують себе об'єктами виховання. Він наполягав на тому, що спілкування педагогів і учнів має базуватися на дружніх взаєминах, повазі вчителя до особистості учня, вірі в його сили і можливості.

Величезний внесок у становлення та розвиток педагогіки толерантності зробив визнаний вітчизняний класик педагогіки ХХ століття В. Сухомлинський. Наскрізною ідеєю його праць «Серце віддаю дітям», «Сто порад учителеві», «Батьківська педагогіка», «Як виховати справжню людину» та інших є переконання, що дитина – найвеличніша із всіх цінностей світу, і тільки той може стати справжнім майстром-педагогом, хто вірить в людину, у її безмежні можливості. Великий учитель наголошував на вихованні в молодого покоління любові до Батьківщини, любові до матері і батька, рідних, близьких, пропагував виявлення толерантності у повсякденній діяльності і поведінці.

Професіоналізм педагогічного спілкування виявляється в готовності й умінні використовувати наявні знання на практиці, вирішувати безліч педагогічних завдань; у виробленні норм поведінки; у готовності до співпраці з учнями, батьками та колегами; в емоційній контактності, що виявляється в чуйності, здатності до співпереживання; у високому рівні емоційної стабільності, педагогічної толерантності в різних конфліктних ситуаціях .

Толерантний вчитель – це педагог, який ефективно працює у напрямку розвитку толерантності. Він повинен виховувати в учнів вміння позитивно взаємодіяти з іншими людьми. Свою діяльність повинен базувати на принципах толерантності, основні з яких такі: цілеспрямованість, взяття до уваги

індивідуальних особливостей кожного індивіда, ставлення до інших з повагою, створення толерантного середовища у навчальному закладі.

Вправа «Народ скаже, як зав'яже»

Учасникам пропонується впрочитати народні прислів'я та приказки та визначити про які риси людини в них йдеться.

- За рідний край і життя віддай (*патріотизм*)
- На дерево дивись як родить, а на людину - як робить (*працьовитість*)
- Чого навчився, того за плечима не носити (*мудрість, розум*)
- Чого сам не любиш, того й іншому не чини (*повага до інших, доброзичливість*)
- Хто любить людей, того й люди люблять (*любов, доброзичливість*)
- З добрими людьми завжди згоди можна дійти (*вміння порозумітися*)
- Нема товариша - шукай, а знайшов - бережи (*дружба, товаристкість*)
- Ти йому і хліба, і солі, а він - камінь у пазусі (*зло, підступність*)
- Гризуться, як собаки за кістку (*конфліктність*)
- Не всяка стежечка без спориша, не в кожній людині добра душа (*зло, підступність*)
- Їж хліб-сіть з водою, живи правдою святою (*щирість, порядність*)
- Жалить, як кропива, а колеться, як їжак (*зло, підступність*)
- Мій батько не брехав і мені не велів (*справедливість, правда*)
- Коли люди до тебе добрі, то ти будь іще добрішим (*доброта, порядність*)

Підведення підсумків заняття.

Наше заняття добігає кінця. Я сподіваюся, що воно залишив слід в душі кожного, допоможе зрозуміти, що лише повага один до одного, взаєморозуміння, терпимість, дотримання рівноправ'я врятують світ.

«Покликання вчителя – покликання високе і благородне»

(«Вчитель – знову учень»)

Вчительська доля — мудрістю вкрита,
Дзвенить вона сміхом дитячих сердець.
Вчительська доля — дощем раннім вмига,
Вона для людей буде вічним взірцем.

Мета:

- підвищення професійного рівня педагогічних працівників,
- утвердження престижу професії вчителя,
- профілактика психо-емоційного професійного вигорання педагогів,
- встановлення дружньої, доброзичливої атмосфери в колективі.

Матеріально-технічне забезпечення:

мультимедійне обладнання, слайди, презентація “Видатні педагоги”, відеоматеріал “Весела фізкультхвилинка”, цукерки, повітряні кульки, букет осінніх листочків, роздаткові картки, грамоти для педагогів, книжково-ілюстративна виставка.

Учасники заходу (рекомендована кількість - 15-20 чол.) :

ведучий - методист

присутні - дирекція, викладачі, майстри виробничого навчання, вихователі, керівники гуртків, інші педагоги

запрошені - учнівський актив

План-схема заняття

№	Етап заняття	Тривалість	Зміст заходів	Комплексно-методичне забезпечення
1.	Вступна частина	5 хв	1.Актуалізація проблеми. 2.Оголошення теми і мети заняття, інструктаж учасників. 3.Відеоролик “Дитинство”	1.Слайди, 2.Відеоролик “Дитинство”
2	Основна частина заняття	40 хв	<i>План заняття:</i> 1. Історія. 1.1.Інформаційне повідомлення “Витоки вчительської професії” 1.2.Демонстрація мультимедійної презентації “Видатні педагоги”. 1.3.Вікторина “Вік живи- вік учись” 2. Географія 2.1. Соціологічне дослідження. 3. Українська мова 3.1. Проектний тест для педагогів. 4. Математика 4.1. Розв’язування задач. 5. Фізкультура 5.1. Фізкультхвилинка 5.2. Вправа на швидкість “Повітряна кулька”	1.Слайди, 2.Мультимедійна презентація “Видатні педагоги”, 3.Повітряні кульки, 4. Відеосупровід “Весела фізкультхвилинка” 5. Цукерки.
3	Підсумкова частина	15 хв	1. Вітання та відзнаки від учнів. 2. Релаксаційна вправа “Осінній букет” 3. Підведення підсумків заняття. 4. Відеоролик “Вчителько моя”	1.Грамоти для працівників, 2. Букет осінніх листочків, 3.Відеоролик “Вчителько моя”.

Вступне слово ведучого (методиста)

Професія вчителя — почесна, благородна і водночас дуже складна, адже вона вимагає не лише ґрунтовних знань, фахових навиків, а й певних психологічних особливостей, високих моральних принципів. Крім того, вчитель — особа публічна, вона постійно перебуває в центрі уваги учнів, батьків, колег, дирекції. Саме тому вчитель завжди повинен бути «на висоті»: готовий дати відповіді на запитання учнів, уміти знайти спільну мову з батьками, порозумітися з колегами та дирекцією... І так з дня у день... З року у рік... Уроки, конспекти, наради, документи, журнали, оцінки... А як добре було у безтурботному дитинстві, коли самі були учнями!

(звучить пісня «Детство»)

Методист

Я пам'ятаю день і час,
Коли пішов у перший клас,
Коли за парту вперше сів
першу лінію провів.
перше слово прочитав,
першу букву написав,
перші вчительки слова,
хліб — усьому голова.
Повік залишаться в мені
Дитячі мрії осяйні...

І
Як
Як
І
Що

На жаль, час швидкоплинний і повернути його назад неможливо, проте, давайте хоч подумки повернемося у безтурботне дитинство... І станемо знову учнями...

Дзвенить, дзвенить шкільний дзвінок-
Нас закликає до навчання.
Ми поспішаєм на урок,
І знову йдемо у світ пізнання.

У цей осінній святковий день я проведу для вас урок, на якому ви

знову відчуєте себе учнями, дізнаєтеся багато цікавого про професію вчителя. Наш урок буде проходити у незвичній формі - формі інтегрованого заняття, що дасть змогу нам опанувати премудрості одразу кількох навчальних дисциплін.

Методист оголошує тему і мету уроку, у жартівливій формі інструктує щодо правил поведінки на занятті

Тема уроку: «Покликання вчителя – покликання високе і благородне» або «Учитель — знову учень»

Мета: у доступній формі донести до свідомості учителя те, що він Учитель з великої букви; продовжувати розвивати слух і терпіння; формувати загальнонавчальні навички; розвивати вміння правильного відпочинку; засвоїти правила техніки безпеки при виконанні колективної усмішки; виховувати почуття любові та поваги до себе.

Інструктаж для учнів (вчителів)

На уроці категорично забороняється: відволікатися від змісту уроку, сумувати, думати про домашні турботи, дітей, чоловіка, господарство.

Дозволяється: щиро висловлювати свою думку, доброзичливо посміхатися колегам, бути активними в обговоренні проблемних питань, вносити раціональні пропозиції та творчі ідеї.

Хід заняття:

1 складова — історія

Важко усі великі історичні дати знати,
Не переплутати, ще й запам'ятати,
І повернутись у минулий час,
Дізнатись: що там трапилось до нас?

Інформаційне повідомлення «Витоки вчительської професії», мультимедійна презентація «Видатні педагоги»

Термін «педагогіка» походить від грецьких слів *paides* – діти і *ago* – вести. В дослівному перекладі педагог – «вихователь». Із давньогрецької «педагог» перекладається як «той, хто веде дитину». У Греції педагогом називали не вчителя, а раба, який супроводжував свого вихованця до школи, а потім забирав додому. Зазвичай педагогами були ті раби, які виявлялися непридатними для будь-якої іншої роботи.

Втім, незважаючи на те, що педагог не був учителем, інколи він допомагав дитині, яка збирається до школи, опанувати елементарну грамоту. А педагоги-жінки навчали грецькій мові маленьких діток.

Згодом звичай тримати у сім'ї педагога перейшов і до римлян. У часи імперії педагогами називали також досвідчених рабів, які навчали молодих рабів добре виконувати свої обов'язки.

А ось у школі в античних дітей було три вчителі. Граматист навчав читати, писати і рахувати. Кіфарист навчав гри на струнному інструменті — лірі або кіфарі. А педотриб (дослівно — «той, хто тренує дитину»)

проводив з учнями спортивні заняття.

Однак така освіта була доступна тільки хлопчикам. А ось дівчатка навчалися під наглядом матері. Вони повинні були вміти читати і писати, а ще — опанувати домашню жіночу працю: рукоділля, прядіння, ткацтво. Вони також обов'язково мали гарно співати і танцювати, щоби брати участь у ритуальних святкових дійствах. Ось такою була освіта у Давній Греції. Як бачиш, вона суттєво відрізняється від сучасної. Проте незмінною залишається величезна роль вчителя у нашому житті.

Із середини ХХ століття в деяких країнах замість терміна педагогіка вживають терміни андрогогіка (від гр. andros – «мужчина» і ago) й антропогіка (від гр. antropos – «людина» і ago). Педагогіка розширила свої межі й охопила виховання людини в цілому. Поняття «виховання» тут розуміємо в широкому значенні слова – як навчання, виховання, розвиток, формування і самовдосконалення особистості. Виховання виникло разом із появою людського суспільства. Воно є загальною і вічною категорією, бо невіддільне від природної потреби готувати до життя нащадків.

Разом із розвитком виробництва, розширенням знань про довколишній світ формувалася і розвивалася педагогіка як окрема наукова дисципліна. Виникла потреба в педагогічних знаннях, які базувалися б не на емпіричних, суб'єктивних уявленнях, а на об'єктивній і науковій основі.

Перші серйозні спроби узагальнити досвід виховання, виокремити його теоретичні основи були здійснені в Китаї, Індії, Єгипті, Греції.

Першу освіту в Київській Русі діти отримували в сім'ї. У багатьох сім'ях запрошувалися наймані вчителі, а дітей простих людей віддавали до майстрів вчитися різним ремеслам.

Перші школи були засновані князем Володимиром Святославовичем. Стародавні літописи зберегли відомості про те, як за наказом князя Володимира були відібрані діти кращих людей і віддані на навчання. Поступово число шкіл стало рости. Як правило, відкривалися вони при церквах і монастирях, тому священники на Русі вважалися найбільш освіченими людьми.

Перші школи давали можливість вивчати не тільки церковні книги, а й такі дисципліни, як граматики, арифметика, риторика. Спочатку в даних закладах мали право навчатися тільки хлопчики. Вважалося, що жінкам для ведення домашнього господарства та виховання дітей грамота ні до чого, тоді як чоловік повинен бути освіченим. Процес викладання проходив по щаблях. Кожна група мала свого викладача - наставника, складалася з 5-15 учнів, причому часто різновікових.

Демонстрація презентації “Видатні педагоги” з обговоренням

Вікторина для педагогів “Вік живи - вік учись”

1. Жартують, що представники цієї професії володіють “кращими якостями дресирувальника, клоуна та циркової конячки, яку з року в рік ганяють по тому ж колу”. Про яку професію іде мова? (*вчитель, педагог*)
2. У Стародавньому Римі “ази” граматики викладали - граматисти; гри на музичних інструментах у Стародавній Греції вчили - кіфаристи. А як у Римі називали вчителів математики? (*калькулятор*)
3. Хто є основоположником класно-урочної системи навчання? (*Ян Амос Каменський*)
4. Народна мудрість говорить “Не кажи не вмію, а кажи - ...”(навчусь)
5. Хто із видатних вітчизняних педагогів “Віддав серце дітям”? (*Василь Сухомлинський*)
6. Який заклад став першим вищим навчальним закладом в Україні? (*Острозька академія, 1576р*)
7. Яка книга була надрукована в Україні першою? (*“Апостол”, Івана Федорова, 1574р*)
8. Чи є у педагогів професійне свято та коли вони його відзначають? (*День працівників освіти - перша неділя жовтня*)
9. Яка тривалість робочої години вчителя? (*1 академічна година - 45 хв*)
10. Хто із вчителів-предметників є диктатором? (*Вчителі мови - вони диктують диктанти*)

II складова — географія

Географія допоможе
нам усім пізнати світ,
Знать її усім важливо
навіть в 100 і в 10 літ.

Тема: **Населення України. Категорія «Вчителі».**

Статистичні дані:

Цього року динаміка чисельності учнів та вчителів у загальноосвітніх навчальних закладах значно зменшилась, загальна кількість вчителів становить 444 тис. осіб.

В Україні у 2016 році кількість вчителів на одного учня становить 8.52 при загальній кількості учнів 3.783 осіб. Порівнюючи з минулим роком, загальна кількість учнів зросла, а кількість вчителів зменшилась, у 2014/2015 роках число вчителів на 1 учня становила 8,28. У ПТНЗ України працює понад 50 тис. інженерно-педагогічних працівників. У нашій області підготовку робітничих кадрів здійснюють 1360 чол.

Дорогі вчителі, дозвольте довести до вашого відома деякі дані соціологічного дослідження нашого ліцею:

- В ДПТНЗ «Соснівський професійний ліцей» працює 42 педагогічних працівники
- Загальна кількість вчителів — 11
- Майстрів в/н -18
- Вихователів та працівників виховної служби -8
- Із них представників жіночої статі - 28
- Чоловічої - 14, що свідчить про дискредитацію чоловіків в народній освіті;
- Люблять своїх вихованців - 42 працівники;
- 42 працівники — готові прийти на допомогу учням у будь-яку пору доби,
- виконувати накази дирекції без обговорення готові -27 чол., з обговоренням -42 чол.
- Систематично старанно готуються до уроків — 42 працівники,
- Дозволяють іноді затриматися на перерві та спізнитися на урок -42 працівники, з поважної причини (бесіда з колегами) -42 працівники,
- За цей рік ви сказали «Добрий день» більше 7 тис. разів, а почули у відповідь лише

917 разів,

- 100% працівників — з нетерпінням чекають професійного свята — Дня вчителя, проте лише 67% сподіваються на подарунки та сюрпризи.

Побажання методиста

Шановні колеги! Я бажаю, щоб у день професійного свята всі Ви отримали гарні подарунки, у формі поваги та любові від учнів, щоб статистичні дані щодо кількості відвіданих у вас дирекцією уроків зменшилися, а статистика підвищення заробітної плати та уроків, проведених у гарному гуморі, постійно збільшувалася.

III складова —українська мова

Загинули б люди, повірте, без мови
Бо як би вони спілкуватись могли?
Якби говорити не вміли й читати
То дикі, печерні ще й досі були б...

Сьогодні на уроці за планом у нас письмова робота, твір-роздум “Прогулянка лісом”.

Методист пропонує педагогічним працівникам проєктивний психологічний тест на релаксацію «Прогулянка лісом»

Проектний психологічний тест

для педагогічних працівників для визначення свого ставлення до життя та професії

Інструкція. Уявіть, що ви подумки здійсните прогулянку лісом, де з вами може статися все що завгодно. Уважно слухайте, і все, що уявили, запишіть.

1. Отже, ви йдете лісом. Який це ліс: світлий чи темний, рідкий чи просторий, чистий чи густий? Ідете ви стежкою чи самі прокладаєте шлях? *Запишіть.*
2. Ви зустрічаєте перешкоду у вигляді заростей чагарнику. Що робитимете? *Запишіть.*
3. У лісі ви натрапили на хатинку. Розгляньте й опишіть, який вигляд вона має. Увійдіть до хатинки. Що ви там побачили? Що ви робитимете в хатинці? *Запишіть.*
4. У лісі вам зустрівся вовк. *Опишіть свої дії під час зустрічі зі страшним вовком.*
5. А тепер ви вийшли до озера. Що ви робитимете біля водойми? *Запишіть.*

Обробка отриманих даних.

1. Ліс, як відомо, - це суспільство, соціальне середовище, у якому живе людина. Характеристика лісу — це сприйняття і ставлення людини до цього середовища. Якщо

страху немає перед майбутнім і перед суспільством, то ліс світлий і просторий. Впевненість і відсутність тривожності виявиться у наявності стежки чи дороги. Якщо людина не впевнена в собі, то ліс для неї темний, а стежки вона не бачить. Може бути й таке, що ліс темний, а людина сама прокладає шлях. Це свідчить про невпевненість і острах, але наполегливість і спробу подолати свої страхи.

2. Подолання заростей чагарників говорить про вміння переборювати труднощі в реальному житті. Якщо людина йде напролом, то вона сама долає труднощі. Якщо обходить їх — не вміє переборювати або любить створювати їх собі сама.

3. Опис хатинки характеризує сприйняття людиною своєї сім'ї. Міцна хата — це гарна сім'я, у якій людині затишно, там вона захищена. Іноді описують багатоповерховий дім. Це свідчить про те, що людині замало уваги, яку приділяють їй у сім'ї. Яка хатинка всередині і як поводить себе людина, говорить про стосунки в сім'ї. Якщо затишно і світло — то в сім'ї все добре. Темні кімнати, бруд свідчать про неблагополуччя, самотність і незахищеність людини.

4. Зустріч із вовком і поведінка в цій ситуації говорить про вміння людини переборювати свої страхи. Якщо тікає, то шукає захисту в інших. Якщо намагається вмовити вовка, то заганяє страх всередину себе, тому зростає тривожність. Використання зброї та спроба перемогти вовка демонструє агресію і злість людини.

5. За поведінкою біля озера можна сказати про ставлення людини до життя. Якщо в озеро спробували ввійти, замочили ноги або скупалися -активне ставлення до життя; якщо до води підійшли, але не торкнулися її або не підійшли взагалі, це свідчить про певні риси депресії.

IV складова — фізкультура

1. Фізкульт хвилинка:

Ви сиділи, ви трудились, вже й голівоньки втомились,
Раз, 2,3,4,5 — можна ними похитать.

А тоді аж по цукерці можна пальчиками взять.

Розмотали, в рот поклали, і гарненько пожували.

Раз, 2,3,4,5 — можна вже її ковтать.

Проковтнули, посміхнулись, до сусіда повернулись.

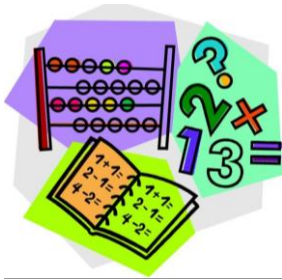
2. Вправа на швидкість «Повітряні кульки»

(вчителі шикуються, розраховуються на двоє. Надувають повітряні кульки та обмінюються ними).

Першого вересня ми з вами стали до старту і я сподіваюся, що успішно добіжимо до фінішу.

Я вірю, що разом ми зможемо перемогти усі труднощі та проблеми.

Вскладова — математика

Міняється все, що в людини довкола,
Та світ є незмінний — світ точних наук.
То ж урок математики розпочинаєм
Математики — королеви точних наук.

А зараз я перевірю, як ви знаєте математику. Пропоную вам досить легку задачку. Слухайте уважно, повторювати двічі не буду:

Задача. Трамвай вийшов із депо у 6 годин ранку. На першій зупинці в нього сіло 8 пасажирів. На наступній -12. Тепер будьте уважні! Потім сіло семеро людей, а вийшло 3. На наступній зупинці зійшло 6 людей, а сіло 12. І на останній зупинці сіло 3 пасажирів, а вийшло 2. Ось і вся задача. Тепер, той із вас, хто уміє добре рахувати, хай дасть відповідь на нескладне питання: скільки всього було зупинок? (5)

Підведення підсумків заняття

Наш інтегрований урок підходить до завершення. І як годиться, на уроці учні отримують оцінки. Мені хотілося, щоб сьогодні ви отримали оцінки не лише за активну роботу на нашому занятті, а гідну оцінку вашої щоденної невтомної праці. У цьому мені допоможе наш учнівський актив.

До виступу запрошуються учні ліцею, які дякують педагогам за їх нелегку працю, вітають із професійним святом та вручають грамоти з присвоєнням жартівливих номінацій. Наприклад, “Вчитель-модель”, “Порадник та помічник учнів”, “Спортивна слава”, “Естет та цінитель культури”, “Загадкова леді”, “Розум та інтелект закладу”, “Дотепний жартівник”, “Умілі руки”, “Усіх справ майстер” тощо.

Релаксація.

Вправа «Осінній букет»

Учасники заходу передають по колу один одному букетик осіннього листя та проголошують вітання із професійним святом.

Заключне слово ведучого

Тепер вже останнє слово моє
Бо в мене бажання для вас головне.
Хай красною буде учительська доля,
Щоб добре всім вам працювалось в ліцеї.
Рятує хай ангел-спаситель всіх вас,
Щасливі й здорові були щоб весь час.
Хай мрія прекрасна веде вас в життя,
Щоб ладилось все і велось до пуття.

Демонструється відеоролик “Пісня про вчительку”

«Хай у серці живе Україна»

Мета:

- поглиблення знань про Україну як державу зі своєю історією, культурою, народними звичаями та традиціями;
- формування почуття належності до українського народу;
- розвиток полікультурної, соціальної компетентності педагогів;
- створення умов для реалізації творчого потенціалу педагогічних працівників;
- виховання толерантного ставлення до соціокультурних надбань українців;
- активізація громадянської позиції з метою розвитку перспективного бачення себе, історії України, держави, виховання молодого покоління ;
- активізація національно-патріотичного виховання в ліцеї;
- вшанування державного свята – Дня соборності України

Матеріально-технічне забезпечення:

карта України, національна символіка, глобус, тематична виставка літератури, мультимедійне обладнання, слайди, презентації «Злука», «Сім чудес України», відеоролики пісень про Україну, портрети видатних українців, скриня з предметами побуту українців (рушник, вишиванка, віночок, ікона, хустка, намисто тощо)

Оформлення приміщення: заняття проходить у святково прибраній залі (методичному кабінеті): національна символіка, фліпчарт з картою України, народні обереги та атрибути українців, плакати з висловами про Україну.

Учасники заходу: ведучий - методист,

виступають - заступник директора з НВР, викладач української мови і літератури, викладач історії, бібліотекар, майстри виробничого навчання (у ролях).

присутні - дирекція, викладачі, майстри виробничого навчання, вихователі (рекомендована кількість учасників 15 чол.)

План-схема заняття

№	Етап заняття	Тривалість	Зміст заходів	Комплексно-методичне забезпечення
1.	Вступна частина	≈5 хв	1.1.Інсценізація легенди про Україну. 1.2.Відеоролик “Це моя Україна” 1.3.Актуалізація проблеми.	Слайди, відеоролик «Це моя Україна»(Олеся Заяц)
2	Основна частина заняття	≈50 хв	<i>План заняття:</i> 2.1. Історична довідка “На шляху до соборності ” 2.2.Демонстрація мультимедійної презентації “Злука”. 2.3.Методичні рекомендації «Основні напрямки реалізації Концепції національно-патріотичного виховання молоді». 2.4. Обмін досвідом «Виховуємо патріотів» 2.5..Інтерактивна вправа «Цікава географія» 2.6.Відеоролик «Це моя Україна» 2.7.Віртуальна подорож «Сім чудес України» 2.8Літературна вікторина «Любять Україну» 2.9.Вправа-експозиція «Скарби з бабусиної скрині»	Слайди, мультимедійна презентація “Злука ”, відеопрезентація «Сім чудес України»,карта України, роздатковий матеріал, скриня з предметами побуту та атрибутами українців (рушник, вишиванка, віночок, ікона, хустка, намисто, підкова тощо).
3	Підсумкова частина	≈5 хв	3.1. Підведення підсумків заняття. 3.2. Вправа “Я люблю Україну” 3.3.Відеоролик “Молитва за Україну”	1.Відеоролик “Молитва за Україну”.

Вступ - Інсценізація легенди про Україну

Автор - методист Гоменюк Л.В.

Дійові особи:

Сотворитель світу(Бог) - Годун В. В., майстер виробничого навчання

Козаки - Онофрейчук С.В., Чикалюк О.Г., майстри виробничого навчання

Легенда про Україну

Під тиху повільну музику автор (методист) читає легенду

АВТОР: Як тільки Господь наш, Сотворитель, поселив на Землі людей, вони одразу почали просити в Бога для себе зручні та вигідні місця для проживання. Не квапились тільки українці адже вони були козаками - людьми вільними, безпечно мандрували по землі, милувалися красою світу і нікому не заважали. Якось озирнулися і побачили, що повсюдно снують люди, обживають займані місцини. Тоді пішли і вони до Господа.

Із зали виходять козаки, Господь сидить на троні і уважно розглядає Землю (глобус).

АВТОР:Тихенько стали за порогом і чекали,бо Творець саме тоді був чимось дуже сильно зайнятий. А коли Сотворитель оглянувся і побачив чубатих вояків, то здивувався:

БОГ: А чого вам треба, хлопці?

ПЕРШИЙ КОЗАК: Та землі-материзни хочемо, Боже!

БОГ: Буде вам матінка земля. Ідіть та осідайте на тому клаптику між морями (*показує пальцем униз на глобусі*)

ДРУГИЙ КОЗАК: Та там уже іспанці, Боже!

БОГ:Ага, то біля них і селіться.

ОН

ПЕРШИЙ КОЗАК :Не можемо, Господи, там французи, а далі німці, ще якихось людей повно.

АВТОР:Подивився Бог згори і переконався, що все вже роздано. А козаки ну дуже йому сподобались – і не хотів Творець залишати їх без земель.

БОГ: Гаразд, віддам я вам он той куточок понад Дніпром, що залишив собі на земний рай (*показує на карті територію України*). Але то незвичайний куточок – земля там дуже родюча і пахне медом, вода – як молоко, а з неба в душу людей ллється пісня. На той куточок будуть зазіхати нечестивці, тому його треба пильнувати і боронити. Як будете такими відважними лицарями, як мені видається, то на тій землі станете господарями, а як ні – то рабами нечестивців.

ДРУГИЙ КОЗАК:Згода. Добре, Господи! Буде так, як кажеш. Благослови в дорогу!

АВТОР: Поблагословив їх Сотворитель і провів до райський воріт. Відтоді орють козаки землю, а зброєю захищають її від усякої нечисті. І назвали свій райський куточок – Україною.

(герої відходять і займають місця у залі)

Демонстрація відеоролика “Це моя Україна”

Методист:

Богом і долею українському народові даровано найблагодатніший куточок Землі: ми маємо родючі чорноземи та багаті надра, широкополі лани та безкраї степи, буйні ліси та повноводні ріки.

Україна – рідний край, земля з багатовіковою історією, мальовничою природою, чарівною піснею, працелюбними, мудрими й талановитими людьми.

У глибину століть сягає історія нашого народу. Україна має багате й славне минуле. Вона виплекала Запорозьку Січ, славетну Києво-Могилянську академію. Україна виколисала геніїв, велетнів сили і духу — таких, як Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Іван Сірко, Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Михайло Грушевський...

Україна... Золота, чарівна сторона. Земля рясно уквітчана, зеленню закосичена. Скільки ніжних поетичних слів придумали люди, щоб висловити гарячу любов до краю, де народилися й живуть!

Проте, пророчими виявилися слова господні, про те, що на такий благодатний куточок постійно зазіхатимуть нечистивці і нам, українцям доведеться боронити свій край. Цілі століття територія України була роз'єднана між іншими державами. Багато часу й зусиль знадобилось українському народу аби об'єднатися і здобути незалежність. Знаменна подія, яка стала вагомим кроком для досягнення цієї мети, 22 січня 1919 року – день ухвали Акту Злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки. Цей день навечно увійшов в історію України величним національним святом – Днем Соборності.

Історична довідка “На шляху до соборності”

*Виступ викладача історії Онищук Л.М.
(тези виступу)*

Центральна Рада 9 січня 1918р. ухвалила ІV Універсал яким УНР проголошувалась цілком незалежною державою.

29 квітня 1918р. влада в Україні перейшла в руки гетьмана П.Скоропадського, який спирався на німецьку армію.

14 грудня 1918р. -гетьман зрікся влади.

Уряд передав владу Директорії.

До складу Директорії увійшли: В. Винниченко, Симон Петлюра -головний отаман республіканських військ, Федір Швець, Андрій Макаренко, Петро Андрієвський.

На весні 1919р.-на Україні була встановлена радянська влада.

Події в західній Україні:

1 листопада 1918р.-повстання у Львові.

8 листопада 1918р.-Українська Національна Рада створила уряд і було прийнято назву нової держави.

10 листопада — створено ЗУНР. Головою уряду став Кость Левицький.

Президентом ЗУНР -Євген Петрушевич.

22 січня 1919 року у Києві на майдані біля Софіївського собору було проголошено Акт Злуки УНР і ЗУНР. ЗУНР дістала назву Західна область УНР і повну автономію.

За результатами Ризького договору в березні 1921р. західно українські землі відійшли до Польщі, а Польща визнавала Українську Соціалістичну Радянську республіку.

Демонстрація відеоролика «Злука»

Методист:

Соборність – це символ. Символ боротьби за волю. Порозуміння між людьми. І часточка надії і віри у майбутнє. Пам'ятаймо про незліченні жертви наших співвітчизників, покладені на вівтар незалежності, соборності, державності. Майбутнє України в руках молоді, тому, ми, педагоги, маємо зробити все, щоб сформувати в учнів національну гордість і гідність, почуття патріотизму та відповідальності за долю країни.

Методичні рекомендації "Основні напрямки реалізації Концепції національно-патріотичного виховання молоді"

Виступ заступника директора з навчально-виховної роботи Власюк В.А.

Методист:

Як зберегти та передати нащадкам усі ті кращі надбання національної культури, що були виплекані протягом століть українським народом? Що треба зробити сьогодні, аби й завтра лунала народна пісня, рідне слово, не всихало життєдайне джерело народної мудрості і творчості? Яких зусиль докласти, аби молодь не цуралася національного спадку? Кожен з нас повинен поставити перед собою ці питання і дати на кожне з них свою відповідь. Ми, педагоги, повинні зуміти знайти шлях до серця кожної дитини, наставити її на шлях істини, правди добра.

Обмін досвідом «Виховуємо патріотів»

Учасникам пропонується поділитися досвідом з питань національно-патріотичного виховання та продовжити фразу: “Я хочу, щоб наші учні були справжніми патріотами, тому я...”

Методист:

Україна – держава, розташована в центральній частині Європи, одна з найбільших на континенті. Її площа становить 603,7 тис. кв. км. За територією та населенням Україну можна порівняти з Францією. Її сусіди: Білорусь, Росія, Угорщина, Румунія, Молдова, Польща та Словаччина. На півдні країна омивається Чорним і Азовським морями. Довжина території з заходу на схід — 1316 км, з півночі на південь — 740 км.

Географічний центр Європи знаходиться в карпатському містечку Рахові. Протяжність річки Дніпро по Україні — 981 км, вся довжина досягає 2201 км. На території України знаходиться 65% площі басейну річки. Найвища вершина Карпат Говерла — найвища гора України, висота — 2060,8 м; На сьогодні в Україні знайдено вісім кратерів, які утворились внаслідок падіння метеорів. На Поділлі знаходиться найдовша печера України — Оптимістична. Протяжність її 216 км, на глибині 20 метрів. Дана печера найдовша гіпсова печера в світі. 11% від всього світового запасу марганцевої руди — в Україні. Обсяги сягають 2,3 мільярда тон. У селі Межиріччя Рівенської області знайдено найстаріше поселення Номо Sapiens. Також знайдена найстародавніша мапа, яка вибита на кістці мамонта 14,5 — 15 тисяч років тому. 1/4 всіх запасів чорнозему на планеті зосереджено на Україні. Також в Україні вчені виявили єдину в світі підводну річку, знаходиться в Чорному морі. Вона утворилась внаслідок проникнення солоної води з Мармурового моря в менш солоне середовище Чорного моря.

Найбільшим озером в Україні є Ялпуг (Ялпуг) у заплаві Дунаю, в Одеській області. Довжина його 39 км, ширина до 5 км, пересічна глибина 2 м, а площа 149 кв. км. Живиться озеро переважно за рахунок паводкових вод Дунаю та річок Ялпуг і Карасулак. Найглибшим озером в Україні є Свитязь в басейні Бугу. Це одне з Шатських озер на Волині.

Перелік цікавих фактів з географії України можна продовжувати, адже наша Україна - дійсно унікальний куточок Землі. Українці склали кілька цікавих карт України.

Демонстрація слайдів “Україна вишивана”, “Україна очима львів”ян”, “Україна очима киян”, “Гастрономічна карта України”, ”Найбільші виробництва України”, “Карта діалектів та говірок” тощо.

Інтерактивна вправа «Цікава географія»

Учасникам пропонуються картки в яких у жартівливій та цікавій формі вказані визначні місця України, треба визначити ці місця та закріпити картки на карті України. Наприклад,

Кавунова столиця України - Херсон
Перлина біля моря - Одеса
Смачний край галушок та вареників - Полтава
Файне місто - Львів
Край, де вуйко живе з полонини - Івано-
франківськ
Тут мавка живе лісова - Луцьк (Волинь)
На базар за мештами - Хмельницький
Місто, де панує мир і вирощують зерно -
Житомир
Місто - річка - Дніпро
Край териконів та шахт - Донецьк
Місто диво-фонтанів - Вінниця
Столиця бурштину - Рівне
Місто - мати землі руської - Київ
Батьківщина українських козаків - Запоріжжя

Демонстрація відеоролика «Це моя Україна»

Методист

Буває, часом спіпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,
Оці степи, це небо, ці ліси,

Усе так гарно, чисто, незрадливо,
Усе як є – дорога, явори,
Усе моє, все зветься Україна.

Л.Костенко

Віртуальна подорож “Сім чудес України”

*Бібліотекар ліцею Себа Н.Г. презентує сім чудес
України*

1. Заповідник «Кам`янець»

(м.Кам`янець-Подільський, Хмельницька обл.).Тут знаходиться 175 пам`яток архітектури, з яких значна частина –це пам`ятки національного значення. Старовинний замок не залишить Вас байдужим, а старовинні вулички із затишними будиночками та костьолами створюють чарівну магію піднесення. На цих будівлях ще збереглися написи латиною, тут ще у 18 столітті літали перші повітряні кулі, саме це місто одне з перших отримало магдебурзьке право.

2. Києво-Печерська Лавра (м.Київ) одна з найбільших православних святинь України, визначна пам`ятка історії та архітектури, яка була заснована ще в далекому XI столітті. Разом із Мофійським собором вона занесена до Світової спадщини ЮНЕСКО. Тут знаходиться ряд соборів, церков та храмів, а також печери. В цілому архітектурний ансамбль Лаври формувався протягом дев`ятьох століть.

3. Софіївка (м.Умань, Черкаська обл.). Це чудова пам`ятка садово-паркового мистецтва. Створений у 17 столітті магнатом Потоцьким, парк і досі зберігає у собі затишну атмосферу, чарівність та чаруючу красу природи. Свого часу тут були і училище садівництва, і заповідник. Переживала Софіївка і стихійні лиха та довгі роки відновлення. Проте все таки сьогодні цей парк радує відвідувачів великим переліком різних рослин, різними розвагами для малих та дорослих.

4. Софія Київська (м. Київ). Цей християнський собор, який міститься у центрі Києва, є не лише пам`яткою архітектури XI століття, а й прикладом монументального живопису. Саме Софія Київська повертає усіх любителів

старовини та історії в часи Київської Русі. Тут стіни ще дихають духом того часу, приховуючи на своїх стінах старовинні фрески, мозаїки, графіті.

5. Херсонес (Крим, у межах Севастополя). Цей потужний у свій час торговельний, ремісничий та політичний центр був заснований вихідцями із Греції. Ставши містом-державою, Херсонес пережив період свого найбільшого розвитку, становлення демократії, створення власної монети. Його розвали ще пам'ятають рабовласницькі часи, боротьбу за територію, завоювання та падіння.

6. Хотинська фортеця (м.Хотин, Чернівецька обл.). Фортеця бере свій початок ще від Київської русі, коли вона була фортом, який вже з часом перебудували у тепер відому нам фортецю. Вона зазнала панування різних руських князів і Османської імперії. Саме під стінами цієї пам'ятки відбулася славнозвісна Хотинська битва.

7. Хортиця (м.Запоріжжя). Цей унікальний історичний та природничий комплекс є найбільшим островом на Дніпрі. Проте відомий він перш за все завдяки славній козацькій історії, про яку нагадують відтворене козацьке поселення, театралізовані дійства, музей та багато інших речей. Тут проходили важливі історичні події ще й до козаків, існували городища скіфського часу, слов'янські поселення.

Літературна вікторина «Любіть Україну»

Викладач української мови і літератури Кляпчук І.Б. цитує вірші про Україну, завдання учасників - назвати автора слів.

любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води... В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.
Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,

красу її вічно живу і нову
і мову її солов'їну.

В. Сосюра

Свою Україну любіть.
Любіть її... Во врем'я люте.
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Т. Шевченко

Можна все на світі вибирати сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.
В. Симоненко

Здається - кращого немає нічого в Бога,
Як Дніпро та наша славная країна.

Т. Шевченко

Доборолися! Добалакались!
Досварилися, аж гримить!
Україно, чи ти була колись
незалежною хоч на мить:
від кайданів, що волю сковують,
від копит, що у душу б'ють,
від чужих, що тебе скуповують,
і своїх, що тебе продають?
Ліна Костенко

Методист:

Кожен народ має свою символіку. Державними символами України є герб, гімн та прапор. Крім офіційних державних символів, українці мають багато народних символів, які стали їхніми оберегами. Без верби на покуті та ікони, без пучечка зілля, старої підкови та вишитого рушника наші пращури не уявляли свого життя. Ці речі супроводжували їх від першого крику до останнього подиху, уособлювали добро й силу, захищали від всіляких негараздів. Вони були не лише корисними, їх наділяли магічними властивостями і свято вірили в їхню природну таємничу силу. Такі магічні речі існували і існують у культурній традиції кожного народу і називаються оберегами.

Обереги – наші прадавні добрі символи-захисники, знаки віри у вище заступництво. Символи-обереги втілювались у побутових речах, їх шанували, про них складали легенди. Вишитий рушник, вишита сорочка, писанка, лялька, віночок, калина, верба – без них важко уявити нашу Україну. Саме з оберегів починається для кожного Батьківщина.

Вправа-експозиція «Скарби з бабусині скрині»

У “бабусиній скрині ” містяться певні обереги та символи українського народу (хустка, намисто, ікона, лялька-мотанка, підкова, сорочка-вишиванка, вишитий рушник, український віночок, дідух, писанка тощо). Учасники по черзі витягують речі і розповідають яке значення вони мають, де і як використовуються українцями.

Підведення підсумків заняття.

Бібліотекар читає вірш:

На світі багато чудових країн,
Мені наймиліша, найкраща країна,
Яка піднялася, мов Фенікс, з руїн,
Безсмертна моя Україна.
Ти з давніх віків непокірна була
І волю свою боронила невпинно.
Нарешті збулося - її здобула
Звитязна моя Україна.
На землях твоїх неозорих степів
Живе працююча і чесна родина,
Хвилюється колосом стиглих хлібів
Моя золота Україна.
В садах і дібровах в вечірні часи
Чарує нас пісня дзвінка солов'їна
І чути співочі дівчат голоси, -
Пісенна моя Україна.
Тепер ще не легко живеться тобі,
особлива причина.
Незламна моя Україна.
Будь в дружбі і праці міцна та єдина.
твій вільний народ,
Микола Верещака

Є в тому, мабуть,
Та все подолає в тяжкій боротьбі
Квітуй, мов калина, на плесами вод,
Хай буде щасливим
Прекрасна моя Україно!

Заключне слово:

Віriamo, що територіальна цілісність України, скріплена кров'ю мільйонів незламних борців, навіки залишатиметься непорушною. Маємо бути свідомі того, що лише в єдності дій та соборності душ можемо досягти величної мети – побудови економічно й духовно багатой, вільної й демократичної України, якою пишатимуться наші нащадки.

Наше заняття підходить до завершення і я пропоную кожному з вас, висловити слова любові до Батьківщини, записавши їх на синьо-жовтих сердечках та прікріпити на карті України, як символ та прояв патріотизму. Я щиро сподіваюся,

що любов до Батьківщини ви зумієте передати своїм вихованцям, зумієте сформувати у молодого покоління національну гордість і гідність, почуття патріотизму та відповідальності за долю країни.

Любіть Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну!
Всім серцем любіть Україну свою, -
І вічні ми будемо з нею.

Вправа “Я люблю Україну”

(під демонстрацію відеоролика “Молитва за Україну”)

Учасники заходу роблять записи на синьо-жовтих сердечках та утворивши “живий ланцюг” підходять по черзі до карти України і прикріплюють їх.